

นโยบายส่งเสริมการอ่าน : บทเรียนจากประเทศญี่ปุ่น

โดย ดร.ถาวร งามตระกูลชล

บทนำ

การค้นหาลึกและมิติใหม่ในอนาคตของการส่งเสริมการอ่านจำเป็นต้องมีบทเรียนจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากทั่วโลกว่ามีรูปแบบการส่งเสริมการอ่านที่ได้รับความสำเร็จอย่างมากประเทศหนึ่งคือประเทศญี่ปุ่น ซึ่งความสำเร็จนี้มีได้เกิดจากสังคมและพฤติกรรมของประชาชนในประเทศเพียงอย่างเดียว แต่ความสำเร็จนี้เกิดขึ้นจากการกำหนดนโยบายส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมกับประเทศนั้นๆ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยหลักที่สำคัญ

นโยบายส่งเสริมการอ่านถือว่าเป็นนโยบายสาธารณะ ซึ่ง โทมัส อาร์ คาย กล่าวถึงความหมายของ “นโยบายสาธารณะ” ว่าเป็นสิ่งที่รัฐบาลเลือกที่จะทำหรือเลือกที่จะไม่ทำเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม มีผลทางกฎหมาย (Thomas R. Dye, ๑๙๗๒, p.๓) นโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศญี่ปุ่นจึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลญี่ปุ่นเลือกที่จะกำหนดให้เป็นนโยบายสาธารณะเพื่อประโยชน์ของสังคมญี่ปุ่น

การส่งเสริมการอ่านอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศ มีการส่งเสริมการอ่านได้ทั้งในมิติด้านปริมาณ และมิติด้านคุณภาพ โดยมิติด้านปริมาณคือประชาชนมีหนังสืออ่านถว้นหน้า ประชาชนอยู่ใกล้หนังสือ ส่วนมิติด้านคุณภาพ คือ ประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ หากความรู้ยู่เสมอ มีการเรียนรู้ด้วยตัวเองอยู่ตลอดเวลา และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งในการสร้างให้เกิดความรักการอ่าน จำเป็นต้องให้เกิดผลทั้งสองมิติดังกล่าว

บทความนี้ นำเสนอนโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศญี่ปุ่น ที่ทางรัฐบาลญี่ปุ่นได้ดำเนินการเพื่อสร้างและสนับสนุนให้ชาวญี่ปุ่นเกิดความสนใจในการอ่าน ส่งผลแก่ความเจริญของประเทศญี่ปุ่น ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศมองรูปแบบและพยายามในการดำเนินการเลียนแบบ เพื่อนำมาส่งเสริมการอ่านของประชาชนในประเทศของตน แต่ถึงแม้ว่าสิ่งที่เคยทำสำเร็จในเขตหนึ่งอาจจะไม่สามารถเลียนแบบจนได้รับความสำเร็จได้ในอีกเขตหนึ่งเนื่องจากแต่ละสังคมมีพื้นฐานและที่มารวมทั้งข้อจำกัดทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันก็ตาม การศึกษาบทเรียนการส่งเสริมการอ่านของประเทศญี่ปุ่นเพื่อนำมาส่งเสริมการอ่านในประเทศไทยก็ควรศึกษาถึงนโยบายของรัฐบาลญี่ปุ่นประกอบเพื่อการเปรียบเทียบด้วยเช่นกัน

กรอบแนวคิดการกำหนดนโยบาย

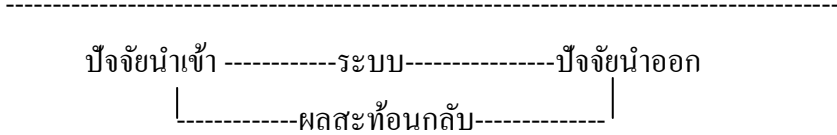
ผู้เขียนขอนำแนวความคิดของ ทฤษฎีเชิงระบบ (system theory) ของ Easton มาประยุกต์ใช้อธิบายนโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศญี่ปุ่น โดยมีกรอบแนวคิดแสดงความสัมพันธ์ก่อให้เกิด

นโยบายส่งเสริมการอ่าน : บทเรียนจากประเทศญี่ปุ่น โดย ดร.ถาวร งามตระกูลชล

นโยบายสาธารณะเรื่องการส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

สภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อม

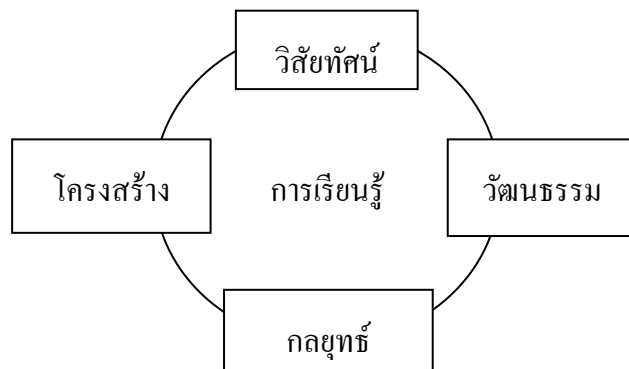

ที่มา จาก A Framwork for Pollitical Analysis (P.๑๑๒) by D.Easton, ๑๙๗๕, Chicago: The University of Chicago Press

จากกรอบแนวคิดข้างต้นแสดงถึง สภาพแวดล้อม (ENVIRONMENT) ที่เป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อป้อนเข้า (INPUT) ซึ่งประกอบด้วย การสนับสนุน (SUPPORT) และความต้องการ (DEMAND) จากประชาชนที่ต้องการสังคมแห่งการเรียนรู้ ป้อนเข้าดังกล่าว นำเข้าสู่ระบบ (SYSTEM) ซึ่งตัวระบบนี้มีหน้าที่ในการตัดสินใจวินิจฉัย ในที่นี้คือการตัดสินใจของรัฐบาลญี่ปุ่นในการกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการ ผลของการตัดสินใจของรัฐบาลญี่ปุ่นได้ออกมาเป็นป้อนออก (OUTPUT) ในรูปของนโยบายส่งเสริมการอ่านต่างๆ ที่ถูกนำมาปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการอ่านและสร้างให้ประเทศญี่ปุ่นเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ป้อนออกนี้จะมีผลสะท้อนกลับ (FEEDBACK) เพื่อสะท้อนกลับข้อมูลว่าการตัดสินใจของรัฐบาลมีผลสำเร็จตามเป้าหมายของนโยบายนั้นมากน้อยเพียงใด

นโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศญี่ปุ่น

Michael J.Marquardt กล่าวว่าระบบย่อยด้านองค์การเป็นระบบย่อยหนึ่งขององค์การแห่งการเรียนรู้ โดยกำหนดองค์ประกอบสำคัญไว้ ๔ มิติคือ ๑.มิติด้านวิสัยทัศน์(Vision) ๒.มิติด้านวัฒนธรรม (Curture) ๓.มิติด้านกลยุทธ์(Stratgy) และ๔.มิติด้านโครงสร้าง(structure) มิติที่ ๑ และ ๒ เป็นเรื่องของวิสัยทัศน์ วัฒนธรรมและค่านิยมที่วางรูปแบบของพฤติกรรมของคนในสังคม ส่วนมิติที่ ๓ จะสัมพันธ์กับแผนปฏิบัติ วิธีการ และขั้นตอนที่ทำให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่กำหนด ส่วนมิติสุดท้ายเป็นโครงสร้างที่เป็นแบบแบนราบ (Flat) ไม่มีขอบเขตจำกัด มีการไหลเวียน มีความรับผิดชอบและความร่วมมือด้วยดี (Michael J.Marquardt, ๒๐๐๒)

นโยบายส่งเสริมการอ่าน : บทเรียนจากประเทศญี่ปุ่น โดย ดร.ถาวร งามตระกูลชล

สังคมญี่ปุ่นมีมิติทางด้านวิสัยทัศน์และมิติด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับการรักการอ่านมาตั้งแต่อดีต มีมิติด้านกลยุทธ์ที่ชัดเจนโดยเริ่มจากกลุ่มเอกชนสร้างกลยุทธ์ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างห้องสมุดบ้านหรือBunko (ตั้งแต่ ค.ศ.๑๕๖๐) ที่เป็นห้องสมุดประชาชนขนาดเล็กสำหรับเด็กหรือสภาส่งเสริมการอ่านหนังสือแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น (ตั้งแต่ ค.ศ.๑๕๗๕) ที่ส่งเสริมการอ่านหนังสือวัยรุ่น มีแผนปฏิบัติการ วิธีการและขั้นตอนที่ชัดเจน ท้ายสุดสังคมญี่ปุ่นมีมิติด้านโครงสร้างที่ทำให้กิจกรรมการส่งเสริมการอ่านกระจายไปได้อย่างทั่วถึงในแนวราบทั้งเมืองใหญ่และท้องถิ่นแบบไม่มีเขตจำกัด มีความรับผิดชอบและความร่วมมือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี

จากการเปรียบเทียบกับแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้จะเห็นว่าประเทศญี่ปุ่นมีมิติต่างๆครบสามารถกล่าวได้ว่ามีองค์ประกอบของสังคมแห่งการเรียนรู้ครบถ้วน แต่กระนั้นก็ตาม รัฐบาลญี่ปุ่นก็ไม่หยุดนิ่ง แต่ยังคงกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อการส่งเสริมการอ่านอยู่ตลอดเวลา ดังที่จะกล่าวต่อไป

ค.ศ.๑๕๕๗ รัฐบาลญี่ปุ่นคำนึงถึงความจำเป็นในการส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือด้วยความสมัครใจมากขึ้น จึงแก้ไขกฎหมายห้องสมุดของโรงเรียน (学校図書館法 The School Library Law) โดยกำหนดนโยบายให้โรงเรียนที่มีห้องเรียน ๑๒ ห้องขึ้นไปต้องมีบรรณารักษ์ประจำห้องสมุดก่อนเดือนเมษายน ค.ศ. ๒๐๐๓

รัฐบาลกำหนดให้ ค.ศ.๒๐๐๐ เป็นปี แห่งการอ่านหนังสือสำหรับเด็ก เพื่อกระตุ้นให้สาธารณชนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านของเด็ก โดยมีรูปธรรมคือการจัดตั้งและเปิดดำเนินการห้องสมุดนานาชาติด้านวรรณกรรมเยาวชน (国際子ども図書館 The International Library of Children's Literature:ILCL) ภายใต้นโยบายว่า “เด็กที่มีปฏิสัมพันธ์กับหนังสือ จะเรียนรู้ภาษาได้ มีไหวพริบสูง กล้าแสดงออก มีจินตนาการ เรียนรู้การใช้ชีวิตได้ดี” โดยห้องสมุดนี้เน้นผู้อ่านที่มีอายุไม่เกิน ๑๘ ปี นอกจากนี้ ILCL มีบทบาททำงานอย่างใกล้ชิดกับห้องสมุดท้องถิ่นของญี่ปุ่นและห้องสมุดของต่างประเทศ เพื่อประสานความร่วมมือกับนานาชาติในการรวบรวม หนังสือเยาวชนทั้งของญี่ปุ่นและประเทศต่างๆ และสนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านวรรณกรรมเยาวชน ปลูกฝังวัฒนธรรมการอ่านหนังสือของเยาวชน จัดทำฐานข้อมูลหนังสือสำหรับเด็กเยาวชน ให้ความร่วมมือกับบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชนและองค์กรต่างๆ ในการให้บริการยืมหนังสือและบริการหนังสืออ้างอิงต่างๆ

กิจกรรมหนึ่งของILCL คือจัดทำกล่องบรรจุหนังสือที่ได้รับการคัดเลือกและจัดหาไว้แล้วจำนวน ๔๐ เล่ม ประกอบด้วยหนังสือ ของญี่ปุ่น ๓๐ เล่ม และหนังสือเกี่ยวกับประเทศอื่นอีก ๑๐ เล่ม ที่มีเนื้อหาทั้งทางด้านวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หนังสือภาพ นิทานพื้นบ้านของประเทศนั้น คัดแยกเป็นกล่องๆ ตามประเทศ และอนุญาตให้ห้องสมุดโรงเรียนยืมหนังสือกล่องหนึ่งๆ ไปใช้

นโยบายส่งเสริมการอ่าน : บทเรียนจากประเทศญี่ปุ่น โดย ดร.ถาวร งามตระกูลชล

เป็นเวลา ๑ เดือน ภายใต้แนวคิดที่ต้องการให้เด็กสามารถเข้าถึงหนังสือได้ง่าย มีบรรยากาศที่จูงใจให้เด็กรู้สึกอยากอ่าน

เป็นความรับผิดชอบของรัฐบาลญี่ปุ่นที่ต้องสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการอ่าน คำนึงกิจกรรมส่งเสริมให้เยาวชนของชาติรักการอ่านในทุกสถานที่และทุกโอกาส ในเดือนธันวาคม ค.ศ.๒๐๐๑ รัฐบาลญี่ปุ่นจึงออก”กฎหมายส่งเสริมกิจกรรมการอ่านหนังสือของเด็ก (子供読書推進法)” เพื่อให้ รัฐบาลส่วนกลางและรัฐบาลท้องถิ่นร่วมกันกำหนดแผนส่งเสริมการอ่าน และตัวชี้วัด ความก้าวหน้าของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเด็กอย่างครบถ้วน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพต่อไป (อ้างอิงจาก National Diet Library)

ที่น่าสนใจคือ จากรายงานการสำรวจวิจัยด้านการศึกษาของ OECD และผลการประเมิน ด้านการอ่านของ PISA (Program for International Student Assessment) เมื่อปี ค.ศ.๒๐๐๐ พบว่า นักเรียนญี่ปุ่นกว่า ๔๐% อ่านหนังสือเพื่อมุ่งเรียนหรือศึกษาต่อเป็นเป้าหมายหลัก แต่ไม่ได้ให้เวลากับ การอ่านหนังสือเพื่อความเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย ผลสรุปจากการสำรวจนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาอีก รูปแบบหนึ่งของสังคมญี่ปุ่น องค์กรต่างๆตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการส่งเสริมด้านการ อ่านของเด็กให้มากขึ้น ปีค.ศ.๒๐๐๒ รัฐบาลญี่ปุ่นจึงกำหนดกิจกรรม “อ่านทุกเช้า ๑๐ นาที” (朝の読書 Morning Reading) เพื่อให้โรงเรียนนำไปปฏิบัติ วิธีการคือนักเรียนและครูทุกคนจะร่วมมือกัน นำหนังสือที่ตนเองชอบอ่านมาโรงเรียนทุกวัน เพื่ออ่านเป็นเวลา ๑๐ นาทีในตอนเช้า(หนังสือซื้อมา หรือยืมจากห้องสมุด) วิธีส่งเสริมการอ่านด้วยกิจกรรมนี้แพร่หลายอย่างรวดเร็วในโรงเรียนทั่วประเทศญี่ปุ่นเนื่องจากทำได้ง่ายและเห็นผลทันที เมื่ออ่านหนังสือที่ตนเองชอบเป็นประจำและ ต่อเนื่องจะกลายเป็นนิสัยรักการอ่านได้ในที่สุด

(ภาพบรรยากาศ กิจกรรมอ่าน 10 นาทีทุกเช้าของโรงเรียนแห่งหนึ่ง)

ยังมีกิจกรรมสำคัญเกิดขึ้นมาอีกหนึ่งโครงการ คือโครงการ Bookstart โดยองค์กรอิสระที่ไม่แสวงหากำไรและการสนับสนุนจากรัฐบาลท้องถิ่น ได้รับแนวคิดมาจากโครงการชื่อเดียวกันที่ ประเทศอังกฤษเพื่อสนับสนุนให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองใช้เวลาอ่านหนังสือเล่มเดียวกันร่วมกับลูก

นโยบายส่งเสริมการอ่าน : บทเรียนจากประเทศญี่ปุ่น โดย ดร.ถาวร งามตระกูลชล

ขั้นตอนเริ่มจากการแจกถุงหนังสือที่ประกอบไปด้วยหนังสือเด็กเล็กหรือหนังสือภาพ 2 เล่ม รายชื่อหนังสือเด็กเล็กที่มีให้บริการในห้องสมุดท้องถิ่น ของเล่นหรือของใช้เด็กเล็ก ๑-๒ ชิ้น รายชื่อหนังสือแนะนำ บัตรห้องสมุด หรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเติบโตของเด็กให้แก่ครอบครัวที่นำเด็กเล็กมาตรวจสุขภาพที่โรงพยาบาลหรือสถานอนามัย ปีค.ศ.๒๐๐๑ เริ่มทดลองนำร่องที่ เขตสึจินามิในกรุงโตเกียว โดยมีกลุ่มตัวอย่างเด็กทารก ๒๕๐ ครอบครัว โดยใช้ทุนและงบประมาณขององค์กรปกครองท้องถิ่น จากนั้นขยายตัวแพร่หลาย อย่างรวดเร็วมาก โดย Bookstart ของญี่ปุ่นจะไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองและศาสนา และไม่แสวงหากำไร ประรณาทิจะเห็นเด็กมีความสุข ทำงานกันเป็นทีมโดยบรรณารักษ์ พนักงานห้องสมุด เจ้าหน้าที่อนามัย พยาบาลเด็กอ่อน และอาสาสมัครในหน่วยงานท้องถิ่นเป็นผู้สนับสนุนอย่างจริงจัง

ในปี ค.ศ.๒๐๐๕ รัฐบาลญี่ปุ่นออกกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านเพิ่มเติม คือ กฎหมายส่งเสริม วัฒนธรรมด้านตัวหนังสือและการเขียนคำ (文字・活字文化振興法 Act on Promotion of Character-and Type-culture) ซึ่งครอบคลุมการปรับปรุง ห้องสมุด การปรับปรุงความสามารถทางภาษา และการส่งเสริมการอ่านในทุกมิติ รวมทั้งสนับสนุนการจัดงานสัปดาห์การอ่าน (Book Reading Week)

เนื่องจากการสำรวจในปี ค.ศ.๒๐๐๗ พบว่ามีโรงเรียนประถมและมัธยมเพียง ๓๕% เท่านั้นที่สามารถจัดหาหนังสือ สำหรับให้บริการได้ตามมาตรฐาน รัฐบาลญี่ปุ่นจึงวางแผนเพื่อเพิ่มสัดส่วนห้องสมุดโรงเรียนที่มีมาตรฐานให้มากขึ้น จัดทำแผน ๕ ปีพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนฉบับใหม่ ๒๐๐๗-๒๐๑๑ (新学校図書整備 ๕ 年計画) งบประมาณรวม 1 แสนล้านเยน เป็นระยะเวลา ๕ ปี หรือปี ละ ๒ หมื่นล้านเยน โดยให้รัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้จัดสรรงบประมาณดังกล่าวให้กับห้องสมุดของแต่ละโรงเรียนในท้องถิ่นตนเอง

ในปี ค.ศ.๒๐๐๘ รัฐบาลญี่ปุ่นประเมินผลการดำเนินการตามกฎหมายส่งเสริมการอ่านที่ผ่านมาและพบว่า ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายมี ๓ ประการ คือ ๑.จำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกับห้องสมุดประชาชน ๒.ความแพร่หลายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน และ ๓.โรงเรียนที่มีจำนวน ๑๒ ห้องเรียนขึ้นไปก็มีการจ้างบรรณารักษ์ประจำห้องสมุดครบถ้วน แต่ในทางตรงกันข้ามกลับพบว่าผลการดำเนินการที่ผ่านมายังคงมีปัญหายุ่งยาก ๓ ประการ คือ ๑.อัตราส่วนของนักเรียนมัธยมต้นและปลายไม่อ่านหนังสือยังอยู่ในเกณฑ์สูง ๒.ห้องสมุดโรงเรียนมีหนังสือ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอสำหรับการให้บริการ และ ๓.ทักษะการอ่านของเด็กอยู่ในเกณฑ์ต่ำลง รัฐบาลญี่ปุ่นจึงกำหนดปรับปรุงแผนส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กระยะที่ ๒ เพื่อกระตุ้นให้ องค์กรสาธารณะระดับชาติและท้องถิ่น ครอบครัวและโรงเรียนใช้ความพยายามและความร่วมมือกันเพิ่มขึ้นเพื่อ ช่วยให้เกิดชาวญี่ปุ่นทุกคนได้เข้าถึงหนังสือให้มากที่สุด

นโยบายส่งเสริมการอ่าน : บทเรียนจากประเทศญี่ปุ่น โดย ดร.ถาวร งามตระกูลชล

การสำรวจผลสำเร็จของนโยบายการส่งเสริมการอ่านของประเทศญี่ปุ่นที่มีมาจนถึงปัจจุบัน เป็นการสะท้อนกลับข้อมูลตามทฤษฎีระบบของ Easton ซึ่งผลที่ได้มาปรากฏว่าสามารถส่งเสริมการอ่านของประชาชนชาวญี่ปุ่นได้เฉพาะมิติด้านปริมาณ แต่ยังไม่สามารถส่งเสริมการอ่านในมิติด้านคุณภาพได้ เกิดเป็นความต้องการและการสนับสนุนให้รัฐบาลญี่ปุ่นต้องใช้อำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อส่งเสริมการอ่าน โดยเฉพาะมิติด้านคุณภาพให้มากขึ้นต่อไป

นโยบายและกิจกรรมอื่นๆเพื่อส่งเสริมการอ่านในประเทศญี่ปุ่น

1) **ระบบ Resale Price Maintenance System (RPMS)** เกิดขึ้นมาจากกฎหมายต่อต้านการผูกขาด (Anti-Monopoly Law) ค.ศ.1953 ที่กำหนดให้ขายสิ่งพิมพ์ในราคาเดียว (Fixed Price) ทั้งประเทศ และกำหนดราคาส่วนลดที่แน่นอนในระบบฝากขาย กฎหมายฉบับนี้ครอบคลุมสินค้า 6 กลุ่ม ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ หนังสืออักษรรูป เทป และซีดีเพลง มีข้อดีดังนี้

- สำนักพิมพ์ขนาดเล็กแข่งขันกับสำนักพิมพ์ใหญ่ได้อย่างเสมอภาคในการกระจายหนังสือใหม่สู่ร้านขายหนังสือ
- ร้านหนังสือสต็อกสิ่งพิมพ์ด้วยความเสี่ยงน้อย (สิ่งพิมพ์ที่ขายไม่หมดส่งคืนสำนักพิมพ์ได้หลังผ่านระยะ 6 เดือน

ค.ศ.2003 สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจสิ่งพิมพ์ (Japan Book Publisher's Association ก่อตั้ง ค.ศ.1957 มีสมาชิกทั่วประเทศญี่ปุ่น) ปรับปรุงระบบ RPMS โดยสำนักพิมพ์ยังคงเป็นผู้กำหนดราคาปก แต่ให้ร้านจำหน่ายหนังสือกำหนดราคาส่วนลดของหนังสือแต่ละปกตามสัญญา เพื่อไม่ให้เกิดการแข่งขันรุนแรงมากเกินไปและรักษาร้านจำหน่ายหนังสือให้อยู่รอดเพื่อจำหน่ายหนังสือดีๆต่อไป

2) **แข่งขันอ่านมาราธอน** เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ดำเนินการโดยสหกรณ์ร้านหนังสือของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศญี่ปุ่น โดยมีเป้าหมายให้นักศึกษาในมหาวิทยาลัยทุกแห่งอ่านหนังสือให้ได้มากกว่า 100 เล่มในช่วง 4 ปีการศึกษา วิธีการคือ (1) ผู้เข้าร่วมแข่งขันกรอกใบสมัครที่สหกรณ์ร้านหนังสือของมหาวิทยาลัยและรับการ์ดบันทึก (2) เวลาที่ผู้เข้าร่วมแข่งขันอ่านหนังสือจบจะบันทึกชื่อหนังสือลงในการ์ดบันทึกและยื่นให้สหกรณ์ (ยกเว้นหนังสือการ์ตูน นิตยสารและหนังสือเรียน) (3) เจ้าหน้าที่สหกรณ์ร้านหนังสือจะประทับตราเพื่อเก็บสถิติ (4) ตราประทับครบทุก 10 ครั้งจะได้รับของที่ระลึกจากสหกรณ์ (เช่นบัตรลดราคาหนังสือ)

3) **รางวัลหนังสือนำขาย** เป็นรางวัลคัดเลือกหนังสือดีโดยเจ้าหน้าที่ร้านขายหนังสือทั่วประเทศ (ทั้งพนักงานประจำและชั่วคราว) เริ่มค.ศ. 2004 เป็นการเลือก “หนังสือดีๆที่นำขายมากที่สุด 10 อันดับ” และมอบรางวัลแก่หนังสือที่เข้าอันดับ 1 - 3

นโยบายส่งเสริมการอ่าน : บทเรียนจากประเทศญี่ปุ่น โดย ดร.ถาวร งามตระกูลชล

บทสรุป

ประเทศญี่ปุ่นมีสังคมแห่งการเรียนรู้ครบตามกรอบแนวคิดขององค์การแห่งการเรียนรู้ และรัฐบาลญี่ปุ่นกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อการส่งเสริมการอ่านของประชาชนโดยเน้นที่กลุ่มเยาวชนที่มีอายุไม่เกิน ๑๘ ปีออกมามากมาย แม้ผลการสะท้อนกลับตามทฤษฎีระบบจะเห็นถึงความสำเร็จเฉพาะมิติด้านปริมาณก็ตาม รัฐบาลญี่ปุ่นไม่หยุดนิ่งและพยายามกำหนดนโยบายต่างๆเพิ่มเติมเพื่อสร้างให้สังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมที่รักการอ่านอย่างมีคุณภาพมากขึ้น แต่สำหรับประเทศไทยของเรา รัฐบาลไทยมีนโยบายสาธารณะเพื่อการส่งเสริมการอ่านทั้งมิติด้านปริมาณและด้านคุณภาพอย่างเพียงพอและเหมาะสมหรือไม่ และรัฐบาลไทยพยายามสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้หรือไม่ และควรทำอย่างไรต่อไป รัฐบาลพยายามนำข้อเรียกร้องจากภาคเอกชนที่เป็นปัจจัยนำเข้าของทฤษฎีระบบเข้าสู่ระบบเพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องหรือไม่ นี่คือนโยบายที่รัฐบาลไทยต้องทบทวน

บรรณานุกรม

- Thomas R. Dye, “Understanding Public Policy”, 3rd Edition. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1972
- David Easton, “A Framework for Political Analysis”, Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1965
- Michael J. Marquardt, “Building the Learning Organization” DavieBlack Publicshing, 2002
- National Diet Library, “Book reading and Education Policy” 2010 (<http://current.ndl.go.jp>)
- Kiyomizu Hitoshi, “Encyclopedia of contemporary words 2011 year” Tokyo: Jiyukokumin Press, 2011